

Anin Perivoj

Predgovor

"Anin-perivoj je oduvijek bio na ponos i čast svakom Samoborcu i vrijeme je da mu vratimo stari sjaj."
- Krešo Beljak, gradonačelnik Grada Samobora

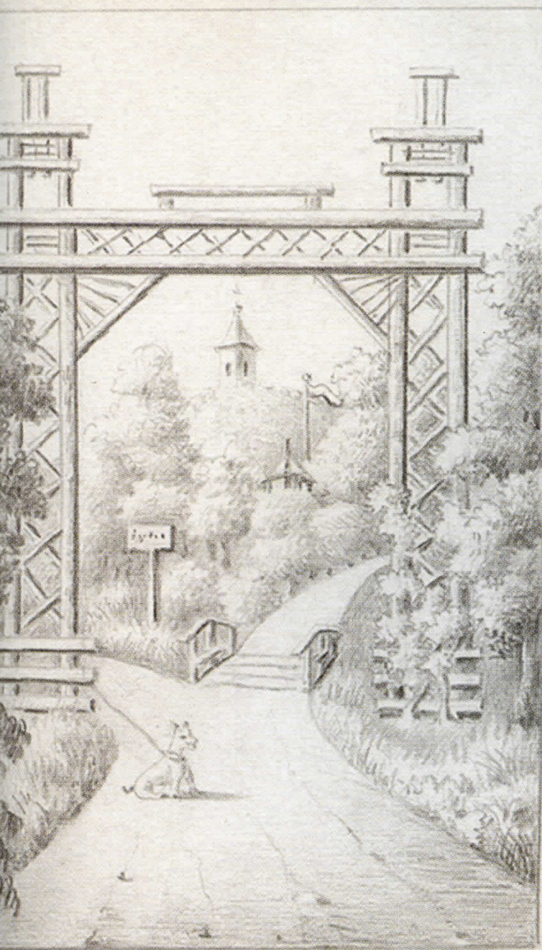
"Obilježavanjem 150. godišnjice Anin-perivoja i postavljanje spomen ploče zalog su zajedničke obnove jedinstvenog područja bogate hrvatske kulturne, povijesne i prirodne baštine"
- Martina Glasnović, ravnateljica Javne ustanove Zeleni prsten Zagrebačke županije

"Samoborci zaslužuju uživati u šetnjama Anindolom i Tepcom koji su zadnjih desetljeća zapušteni a gdje su nekada koračali i slavni Ilirci, i pjesnici, i umjetnici."
- Damir Domin, predsjednik udruge Oživljena povijest Samobor.

Povijest Anin-perivoja *ili Anin-dola vezana je uz kapelicu Svete Ane*

Povijest Anin-perivoja ili Anin-dola vezana je uz kapelicu Sv. Ane. Po opisu Vjekoslava Noršića saznajemo: "Spustimo li se uskim puteljkom od kapele Sv. Jurja sjevero-istočnom kotom brda Tepec, dođemo za par minuta do kapele Sv. Ane. Ova se kapela stisnula među vitkim omorikama u zaleđu Puškenice. Ispod kapele leži dosta velik i krasan perivoj na daleko i široko poznat pod imenom Anin-dol. Perivoj s kapelom pravi je biser samoborske okoline. Kapela nije orijentirana, već je okrenuta jugu, dok su sve ostale kapele samoborske župe pravilno okrenute istoku. Uzrok je tome dosta malen prostor, koji nije dopustio da bude pravilno okrenuta." Kapelu je sagradila gospodarica samoborskog grada Ana Elizabeta Auersperg, vjerojatno iza dogotovljenja župne ckrve Sv. Anastazije. Kanonička vizita od 14. svibnja 1677. godine prvi puta spominje ovu kapelu. Sigurno da je i bliži okoliš kapele tada donekle uređen. Možda o tome svjedoči još nekoliko prastarih lipa, koje su se tradicionalno sadile uz svetišta. Za uređenje perivoja, o kojem je razmišljao gradonačelnik Ljudevit Šmidhen, svakako je presudan događaj bio prvi "majales". Gospodin Habijanić, koji je postavljen 1864. za učitelja u Samoboru, običavao je voditi učenike na edukativne šetnje prirodom. Tako je 10. svibnja 1865. priredio prvi "majales" kojem je osim djece i učitelja prisustvovala glazba i brojno građanstvo. U "Kostajnini", gornjem dijelu Anin-dola, gdje je prije bila gusta šuma, bili su toga dana postavljeni stolovi i stolci. Poslije podne pekli su se tu janjci i odojci po prvi put. Posve naravno da je uz svirku "muzike" bilo veselo i da se dugo govorilo o tom „majalesu", iza kojega su sljedećih godina slijedili i drugi. Šumarnik Ivan Partaš, ostvario je zamisao tadašnjeg gradonačelnika Ljudevita Šmidhena, koji je zabrinut zbog velikih poplava i posljedica erozije u Samoboru, dao 1883. godine pošumiti predjel Anindol, a poslije i Stražnik. Slijedećih je godina pošumljavanje u Samoboru nastavljeno, a

Eingang in den Park.

Der Tanzplatz.

Auf der Annen-Höhe.

1 September 1896.
[illegible]

Kod kapele Svete Ane

U tankoj knjizi mojega života
Pronađe se mnoga lijepa strana,
Al' sreću čutim ponajveću tada
Kad se sjetim mladenačkih dana,
Slušam pjesme mojih prijatelja
Slušam pjesme radosti, veselja,
Vidim dragu, što me sad ostavlja,
Nju mi srce još ne zaboravlja.
Kod kapele svete Ane,
prošla je mladost naša sva.
Mala tek klupa ona, sve slatke
naše tajne pričat zna.
Tamo sprovodili smo sretne dane
U zagrljaju ljubavnom, u carstvu prirodnom
Kod kapele svete Ane
U samoborskom divnom kraju tom.

Marko Vukasović

10. Samobor: U perivoju Sv. Ane (Janindol).

Parkpartie in Samobor.

St. Anna.

St. Nikola.

Kapellen in Samobor.

August 1896.

August 1898.

20. August 1898

što je vidljivo iz starih dokumenata o smrekovim i ariševim sadnicama iz rasadnika Sv. Mihovil u Senju, koje podatke je sačuvao Ivica Sudnik u Samoborskom muzeju, a nasadi u Anindolu i Stražniku postali su lijepe park-šume, omiljeno izletište Samoboraca i Zagrepčana, ali istovremeno i zaštitno zelenilo od poplava u tom dijelu Samobora. Iskrčio je grmlje, kojega je bio pun sav kraj ispod "Kostajnine", uredio puteve i nasadio drveće, u početku mnogo dudova, koje je kasnije zamjenio sa raznim crnogoričnim i bjelogoričnim drvećem i uresnim grmovima. Na raznim mjestima bile su rondele zasađene cvijećem, pa klupe i stolovi. Svojevremeno su rezultati ove uspješne šumarske akcije bili opisani u Šumarskom listu (1909.) kad je šumarski nadzornik pri hrvatskoj Vladi u Zagrebu Ante Kera, preporučio da se šume Medvednice urede po uzoru na "naravni perivoj" u Anindolu".

Pojedini dijelovi Anin-perivoja dobili su kasnije svoja posebna imena. Tako je od ulaza do "Kostajnine" – "Preradovićevo šetalište", a šumica uz ovo nazvana je "Šmidhenov gaj". Od "Kostajnine" do kapelice Sv. Ane je "Vrazovo šetalište", a od Sv. Ane do prostora za zabave (tancplaca) "Livadićevo šetalište". Sva ta šetališta zajedno daju jednu lijepu cjelovitu sliku. U uređenju Anin-perivoja mnogo je pomogao vrtlar Zistler, koji je 1883. imenovan samoborskim općinskim vrtlarom. 1886. osnovano je Društvo za poljepšavanje Samobora koje je izuzetnim trudom nastavilo brigu o perivojima i uređenju grada. Inicijativu za osnivanje dao je prvi predsjednik "Društva za poljepšanje" podmaršal Ivan vitez Wagner, a uz njega izuzetne zasluge za rad društva, i uređenje samoborskih parkova pripadaju obiteljima Vizner-Livadić, Allnoch i Bahovec.

Tako je 1904. Društvo dalo načiniti oveći broj čvrstih hrastovih klupa, pa ih je smjestilo, gdje se za to pokazala potreba, dalo je nanovo oličiti različite ploče koje služe kao putokazi. Na ulazu, postavljen je natpis "Ulaz u Anin perivoj", a vrelo koje je velikim žrtvama podigao Milan Vizner dobilo je natpis "Milanovo vrelo". Iste godine su u perivoju postavljene kućice za ptice. Već sljedeće 1905. godine, predsjednik društva Milan Vizner dao je svojim sredstvima urediti i vrelo ispod Starog grada, s natpisom "Starogradsko vrelo". Vizner je tijekom 1906. nakon Šmidhena, uzeo perivoj pod svoju brigu, zasadio u njemu mnogo drveća, uredio mnoštvo puteva, od kojih je najznamenitiji onaj od potoka Gradne k Šmidhenovom vrelu, te onaj uz potok Gradnu do vrela Vugrinščak i kupališta. Postavio je vidikovce na Puškenici, Hajdovčaku i Stražniku.

1909. g. Mirko Kleščić pokreće akciju da se na mjestu gdje je stajao natpis "Wagnerov spomen" postavi klupa sa stolom iz tvornice g. Malzata s natpisom "Vagnerov mir". 1911. Športsko društvo "Šišmiš" projektiralo je i izvelo sanjkašku stazu na Tepcu i Anindolu u dužini 1800 metara. Iste godine probijen je put u širini 1 metra od Starog grada do Sv. Jurja, a posađeno je i 15000 smreka na Anindolu i Stražniku, starih 3-5 godina iz rasadnika u Osredku. 1912. postavljeni su betonski temelji na vrhu Tepca za piramidu, za koju je nacrt izradio arhitekt Franjo Gabrić.

1913. čitamo u Samoborskom listu: "Piramida na Tepcu napokon je pomolila svoju glavicu, a uzdigla se nad šumom kao da hoće cijelom Samoboru reći "Tu sam". 1913. sade se kesteni i hrastovi na Tepcu i Palačniku, a pergola se podiže na Stražniku. Prvi svjetski rat donio je sa sobom stagnaciju i sve češće devastacije u perivoju, što je dovodilo u očaj članove Društva. No, poslije rata Anin-perivoj postaje opet omiljena destinacija Samoboraca i Zagrepčana, osobito za Aninovo, kao i koncem XIX. st. 1933. godine kao obilježje 1900 godina muke i smrti Isusa Krista na stazi između Sv. Ane i Sv. Jurja podiže Olga L. kalvariju, a građani svojim troškom postaje križnoga puta i uređuju put. Na jednom od legendarnih proštenja ovdje je kod kapele Svete Ane osnovana KPH, 1937. godine, o čemu svjedoči spomen stećak. I dio legendarnog filma Kreše Golika "Tko pjeva zlo ne misli", snimljen je u Aninom perivoju te pokraj ovdašnjih kapelica 1970. godine. Tu su šetali i opjevali ljepotu našega kraja neki od najznačajnijih hrvatskih književnika: Preradović, Vraz, Šenoa, Matoš... Tu je tragični pjesnik Marko Vukasović napisao jednu od najpopularnijih samoborskih pjesama "Kod kapele Sv. Ane"...

Nažalost, u ratnim i poratnim godinama ovaj i drugi parkovi i perivoji Samobora doživjeli su devastacije. Neki od nasada nestali su pak od starosti, potkornjaka, oluja, ali i nebrige. Isto tako uništene su zbog sličnih razloga table, šetnice, zapušteni zdenci, Stari grad. O vrijednim, egzotičnim nasadima u Samoboru, piše ing. Marin Jurčić 1942., pobrojavši usput samo neke egzote: "Osim šumama može se Samobor kao rijetko koje mjesto pohvaliti velikim brojem javnih i obiteljskih perivoja, ukrašenih mnogim i veoma rijetkim vrstama stranog drveća. Krasni odrasli primjerci mamutovca, kanadske čuge, zelene duglazije, kavkaske jele, andaluške jele, dugoigličaste jele, bodljikave smreke, himalajskog borovca, vajmutovca, japanske kriptomerije, mirisne borovice, Lawsonovog pačempresa, goleme smrekuše, hibe, lyriodendron tulipifera i još mnogo drugih. Sađeni u skladnim prirodnim grupama, svjedoče o istančanom ukusu samoborskog građanstva, koje je znalo s toliko istančanog ukusa ukrasiti Samobor".

Marko Peroš, također crtajući samoborske perivoje povodom 700. obljetnice poveljenja poručuje: "Vrtovi i perivoji samoborskih posebnika kao i javni nasadi jesu ponos i najljepši ukras Samobora te divno predvorje i prijelaz u prekrasnu brdsku šumovitu okolicu. Čuvajte i njegujte te unapređujte i usavršujte to svoje neprocjenjivo blago! Ljubomorno pazite, da se ne ponovi ono, što sa nasadima, koji su bezrazložno uništeni! Ubuduće ne smije se odstraniti niti jedno stablo bez prijeke nužde i bez dozvole oblasti ili povjerenstva za očuvanje i unapređivanje prirodnih krasota Samobora i okolice".

Anin Perivoj

Povodom 150. godišnjice začetka "majalesa" i Anin-perivoja, obilježavajući početak vraćanja starog sjaja Anin-perivoja na ponos i čast svakom Samoborcu i izletnicima, Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije u suradnji s Gradom Samoborom i Udrugom "Oživljena povijest Samobor" izdaje ovu brošuru.

Tekst priredili: Milan Žegarac Peharnik i Miroslav Ivanščak

Fotografije: Arhiva Samoborskog muzeja, arhiva Josipa Horvata (fotografije Franje Bahovca) i arhiva Miroslava Ivanščaka

ISBN 978-953-56250-4-9
Samobor, 2015. godine